

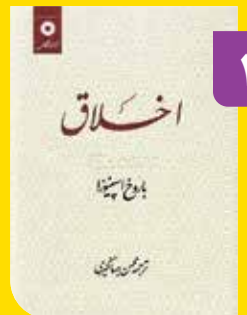
شرح اصول فلسفه دکارت و...

■ بندیکت اسپینوزا
■ انتشارات سمت

کتاب شرح اصول فلسفه دکارت و تفکرات مابعدالطبیعی برای مطالعه دانشجویان رشته فلسفه غرب در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری به فارسی ترجمه شده است. کتاب با مقدمه «دکتر بیدنی» با موضوع تفسیر اسپینوزا از دکارت آغاز می‌شود. اصول فلسفه رنه دکارت نخستین اثر مطبوع اسپینوزا و یگانه اثری است که نام نویسنده در زمان حیاتش روی آن نوشته شده است.

اخلاق

■ بندیکت اسپینوزا
■ مرکز نشر دانشگاهی

اسپینوزا در این کتاب، اصول نظام‌های فلسفی را با برخی از ره‌آوردهای علوم جدید زمانه خود در هم آمیخته و زمینه استنتاج نتایج اخلاقی و مذهبی را که هدف غایی این کتاب است، فراهم آورده است. برخی از شارحان و فلاسفه این کتاب را که پس از مرگ اسپینوزا به طبع رسیده است، مهم‌ترین و عمیق‌ترین و پرمحتواترین اثر وی می‌دانند.

کسر اصنام الجاهلیه

■ صدرالدین شیرازی
■ بنیاد حکمت اسلامی
صدرا

این کتاب شامل چهار فصل می‌شود. سرفصل‌های این کتاب عبارت است از: شناخت خدا، هدف از عبادت، جایگاه مقربان و مذمت دنیا. در این کتاب، تلاش شده است با بیان ویژگی‌های عارفان حقیقی، نادرستی ادعای مدعیان دروغین عرفان تبیین شود. انگیزه ملاصدرا از تالیف این کتاب، دفاع از دین در برابر ورود عقاید باطل و آگاه ساختن مردم از حبله‌گری عده‌ای است که به دروغ خود را در جایگاه اولیا نشانده‌اند.

استمرار روحیه فلسفی سنت ما

درباره جایگاه محسن جهانگیری در فلسفه دانشگاهی ایران

فاطمه مینایی نویسنده

فلسفه دکارت و تفکرات مابعدالطبیعی (انتشارات سمت، ۱۳۸۲) هر دو باز از اسپینوزا ترجمه‌های منتشر شده او از آثار این فیلسوف مهم دوره جدید است.

استاد ترجمه‌ای هم از رساله دین و دولت (رساله الهیاتی-سیاسی) اسپینوزا دارند که هیچ‌وقت برای انتشارش اقدامی نکردند و در گفت‌وگویی که در ابتدای جشن‌نامه‌شان (انتشارات هرمس، ۱۳۸۶) چاپ شده، اعلام کردند «انتشار ترجمه آن را به صلاح خود و جامعه نمی‌دانم» (ص ۲۱). امیدوارم اکنون صلاح کار تغییری کرده باشد و این متن ارزشمند به همت صاحب‌ذوقی در دسترس عموم قرار بگیرد؛ چراکه ترجمه‌های دیگری از بخش‌هایی از این اثر منتشر شده است و در هر حال انتشار این کتاب کلاسیک و بسیار مهم زبانی برای کسی دربر نخواهد داشت. ترجمه مهم دیگری که دکتر جهانگیری به انجام رسانده اما چاپ نکرده‌اند، نقد عقل محض کانت است که به‌عنوان پایان‌نامه کارشناسی ارشد صورت گرفته است. این متن هم اگر منتشر شود، برای اهل نظر مفید خواهد بود، چرا که هر چند حاصل قلم دوره جوانی و آشنایی آن زمان ایشان با فلسفه کانت است، نفس اینکه کسی با دانش سنتی و فضل فارسی‌دانی به برگردان اصطلاحات این متن سرنوشت‌ساز در تاریخ فلسفه پرداخته باشد، شایسته توجه است و می‌تواند محل تأملی برای فهم بهتر و سنجش نسبت سنت فلسفی ما با فلسفه‌های جدید باشد. از تالیفات این دسته دوم از آثار ایشان، باید از کتاب احوال و آثار و آراء فرانسیس بیکن (شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۹) نام برد که ترجمه‌ای عربی هم از آن با عنوان «فرنسیس بیکن آراوه و آثاره» وجود دارد (بیروت: دارالهادی، ۲۰۰۵/۱۴۲۶). آخرین کتابی که از دکتر جهانگیری منتشر شد، تالیفی است با نام سه فیلسوف غرب، بیکن، هابز و اسپینوزا (دانشگاه تهران، ۱۳۹۷) که بنا بوده بخشی از طرح تدوین جمعی تاریخ فلسفه غرب باشد اما با نافرجام ماندن آن طرح، جداگانه انتشار یافته است. این کتاب رویکرد تاریخی ندارد و به‌صورت موضوعی تدوین شده است.

علاوه بر تالیف و ترجمه کتاب، دکتر جهانگیری مقالات بسیاری - باز منطبق با دو دسته کلی پیش‌گفته - نوشتند. مقالات ایشان ابتدا در یک مجلد (۱۳۸۳) و سپس در سه مجلد جداگانه (۱۳۹۰، به کوشش زهرا قزلباش) در انتشارات حکمت به چاپ رسیده است. تک مجلد اول با عنوان مجموعه مقالات: بیست مقاله، از نوشته‌هایی درباره جنبه‌های گوناگون فلسفه اسپینوزا و بیکن تا مقالاتی در حوزه فلسفه و کلام و عرفان اسلامی را دربردارد و از این لحاظ نمایان‌گر روحیه و نوع کار مولف است. در سه‌گانه بعدی مقالات طبق موضوع منظم شده است و هدف از آن گردآوری همه مقالات مولف در یک جا بوده است. مجلد اول با عنوان مجموعه مقالات ۱: کلام اسلامی انتشار یافته است. تنوع موضوعی این مجلد در عین وحدت حوزه پژوهش با مروری بر عنوان مقالات مشخص می‌شود. مثلاً در این مجموعه هم بحث‌هایی درباره سران اندیشه معتزلی، واصل بن عطا و ابوالهذیل علاف و جاحظ، می‌بینیم و هم مقاله‌ای درباره موسس مذهب مهم ضد معتزلی یعنی ابوالحسن اشعری. مجلد دوم با عنوان مجموعه مقالات ۲: عرفان و فلسفه اسلامی مشتمل است بر مقالاتی از جمله درباره ابن‌سینا، حکمت اشراق، ابن‌عربی، شیخ بهایی و ملاصدرا. مجلد سوم با عنوان مجموعه مقالات ۳: فلسفه غرب انتشار یافته و عمده مقالات آن درباره فلسفه بیکن و اسپینوزاست، در این مجموعه مقاله‌ای هم آمده است با عنوان «اینشتین پیرو اسپینوزا». دکتر جهانگیری اهل درس و بحث بود به معنای سنتی آن. در جلسات درس فلسفه اسلامی بر علوم قدیم به سبک تکرار و تلقین تأکیدهایی می‌کرد که برای دانشجوی بیگانه با فضای سنتی غریب می‌نمود: «متن را با صدای بلند بخوانید و اعرابش را اظهار کنید.» یا مثلاً در تدریس فلسفه ملاصدرا می‌خواست که دانشجویان در کنار خواندن متن المشاعر ابیاتی از منظومه سبزواری را ازبرکنند. گاهی برای پیدا کردن فرق‌های ظریف واژه‌های نزدیک به هم در زبان عربی نمره تشویقی تعیین می‌کرد یا نه فقط به‌مناسبت در اثنای مباحث